3 ARALIK 1945 Pazartesi - No. 3

ADRES:
129 Kumbaracı Yokuşu
Beyoğlu - İstanbul
Telefon : 40758
P. K. : 2068

ABONE:
1 Sene : 28 T. L.
6 Ay : 15 T. L.
3 Ay : 8 T. L.
Adres değiştirmek 25K.

FİATI 10 KURUŞTUR

Neşriyat Müdürü : CAMİ BAYKURT

YENİ DÜNYA

☆☆☆☆☆☆ SİYASİ SABAH GAZETESİ ☆☆☆☆☆☆☆

Sahibi : VEDAD BAYKURT

Fransız Bankası millet malı oldu

Paris 2, (R) Fransız Müessesan Meclisi Fransız Bankası'nın millîleştirilmesini gürültülü münakaşalardan sonra kabul etmiştir.

İran yeni bir nota daha verdi

Sovyetler Birliği teminatı memnuniyet uyandırdı

Yeni Fırka

Cami BAYKURT

Türkiye, Sanfransiskoda imzaladığı «Birleşmiş Milletler Misakı»nı Büyük Millet Meclisine getirmekte iken bu misakla üzerimize almış olduğumuz vecibeleri yerine getirmek zamanı da gelmişti. Bu zarureti ilk defa olarak idrâk eden ve bu yolda bir takrir ile hükûmeti vazifeye davet eden dört millet vekili çıkmıştı. Bu küçük grubun başında eski Başvekil Celâl Bayar bulunuyordu. Devletin cümhuriyet şeklini tesbit, Türk vatandaşlarının siyasî haklarını teyid eden ana yasaya aykırı kanunların değiştirilmesini istiyerek demokrasi inkılâbı yolunda ilk adımı atan bu küçük heyet, bugün yeni bir fırka bayrağı altında toplanmış olduğunu ve yakında programını halkın gözü önüne koyacağını haber alıyoruz. Celâl Bayar bu adımı attıktan sonra kendisinin ve arkadaşlarının karşısına çıkan kuvvetli bir hükûmet muhalefeti önünde iki şıktan birini ihtiyara mecburdu: Ya ekseriyet fırkasından istifa ederek Meclis içinde bir muhalif grup teşkil etmek veyahut bugünkü hükûmete karşı müdafaasını üzerine aldığı davayı milletin huzuruna çıkarmak ve halkı bu davada hakem kılmak... Faşist kanunların tâdilini isteyen takrire imza koyanlardan üçü, Halk Fırkasından çıkarılmış ve Meclis içinde muhalefet safına atılmış bulunuyorlar. Celâl Bayar ise yukarda söylediğimiz şıklardan ikincisini ihtiyar ederek bayrağını açmış, davasını milletin huzuruna çıkarmıştır. İstiklâl mücadelesine ve cümhuriyet inkılâp tarihine adı karışmış olan Celâl Bayar,

Amerika elçiliği İrana tahkik heyetleri gönderiyor

Londra,3,(R)—TahranRadyosunun bildirdiğine göre, İran Dışişleri Bakanlığı Sovyetlere mukabil bir nota vertlmiştir. Bu notada şöyle denilmektedir: «Notamıza verilen cevaptan Sovyet memurlarının Kuzey İrandaki dahilî işlere müdahale etmedikleri anlaşılmıştır. 942 de imzalanan üçlü pakt hakkında verilen teminat memnuniyetle öğrenilmiştir.»

İranın tam tahliyesine kadar, Sovyet memurlarının Kuzey İranda harekâta müdahele etmiyecekleri umulmaktadır.

Notadaki Kuzey İrana, İran kuvvetlerinin şimdilik girememesi ve girdiği takdirde İrandaki Sovyet kuvvetlerinin takviye edileceği endişe uyandırmıştır, Zira Kuzey İrana İran kuvvetleri girmediği takdirde isyan mahallelerinin emniyeti imkânsızdır.

İran, üç devletin İranı tahliyesini beklemektedir.

Tahran, 2, (A. A.)— Başkente takviye kuvvetlerinin gelmesi üzerine, hükûmetin durumun düzelmiş olduğunu bildirmesine rağmen, Tahran halkının

M. Molotof

siyetler olmalarına rağmen, en ufak bir hadisenin karışıklıklar çıkarabileceği ve kan dökülmesine sebebiyet verebileceği cihette, kendilerine dokunmaktan korkulmaktadır.

İş adamları aileleri ile defterlerini güney bölgelerine göndermektedir.

Arazileri Tebriz ile Irak hududu arasında bulunan 100 bin kişilip Şahsuvar kabilesinin Azerbaycan demokratlarına karşı isyan etmiş olması, Sovyetlerin doğrudan doğruya bir müdahalesine sebebiyet verebileceğinden korkulmaktadır.

Kuzeydeki hadiselere büyük bir alâka gösteren Amerikanın Tahran Büyükelçisi, durum hakkında mufassal bir rapor vermeleri için tebriz'e ikinci bir murahhas heyeti göndermiştir.

Dışişleri bakanlığı mahfillerinde hayal sukutuna sebebiyet veren Rus cevabı hakkında, Londra'da İran hükûmetinin şimdilik cevap vermek niyetinde olmadığı düşünülmektedir. Sovyet büyük elçisiğile İran hükûmeti arasında temaslar tekrar başlayamamıştır. Buna mukabil İran dışişleri bakanlığı ile Amerika ve İngiltere büyükelçilikleri arasında ehemmiyetli bir gidiş geliş hareketi göze çarpmaktadı,

Tahran, 2(A,A.)— Resmen teyid edildiğine göre, Meraghe'de otomatik silâhlarla şehre hücum eden demokrat unsurlar valiyi ve garnizon komutanını idam etmişlerdir.

Londra, 3 (R.)— Moskova radyosunun tefsircisi Sovyetlerin, İran hükûmetine verdiği cevabî notasında, Rusyanın görüşlerini açıkca bildirmiş olduğunu söylemiştir.

Tefsirci, silâhlı hiçbir Sovyet kuvvetinin, İran dahilî işlerine müdahale etmediğini bildirerek Şimalî İrandaki

Dünkü Seçim

İstanbul Milletvekili Seçimi Çarşamba Gününe Kaldı

Diğer vilâyetlerden: Sedad Dikmen, Cemil Çölgüner, Faik Abasıyanık, Şükrü Okan seçildiler

Dün, İstanbul da dahil olduğu halde 4 vilâyetimizde milletvekili seçimi yapılmış, fakat şehrimiz ikinci seçmenlerinden otuzu reylerini kullanmadıkları için milletvekili seçilememiş ve seçim çarşamba gününe bırakılmıştır.

Diğer vilâvetlerden seçilenler şunlardır:

İzmirden 892 reyle Sedad Dikmen, Denizliden Cemil Gölgüner, İzmitten 370 reyle Adapazarı eski belediye reisi Faik Abasıyanık ve 356 reyle Donanma Kumanlığından emekli amiral Şükrü Okan.

İzmitin en kuvvetli namzedi sayılan İsmai Rüştü Aksal 346 rey alabilmiş ve bu suretle seçimi kaybetmiştir.

İstanbulda neticesiz kalan seçim nasıl oldu? Buna dair tafsilâtı dördüncü sayfamızda bulacaksınız.

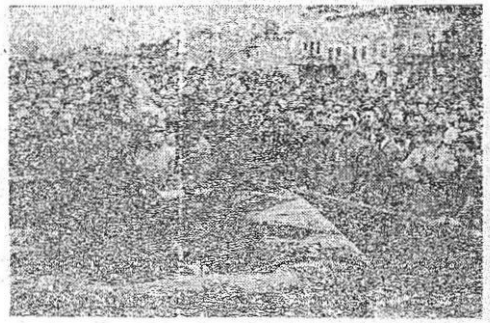

Adaylardan biri konuşurken

İngiliz kabinesinde değişiklik yapılacak

Londra 2 (A A).— Siyasî mahfiller yeni senenin baş-

Müthiş bir rakam

Sovyetlerin harp kayıpları 17 milyon kişi tahmin ediliyor

ledigimiz şıklardan ikincisini ihtiyar ederek bayrağını açmış, davasını milletin huzuruna çıkarmıştır. İstiklâl mücadelesine ve cümhuriyet inkılâp tarihine adı karışmış olan Celâl Bayar, açmış olduğu bu bayrağı elinden düşürmezdi. Deruhte ettiği yeni vazife onu bu yolda sonuna kadar yürümeğe mecbur ediyordu. Kendi nefsine hürmet eden her erkeğin böyle yapması icabederdi. Türkiye Cümhuriyetinin yenilenmesi uğrunda mücadele meydanına atılmış olan bu küçük grubun, şimdi asıl yapıcılık vazifesine başlamış olması günümüzün en mühim meselesidir. Çünkü demokrat partinin programını yazmaktadırlar. Bu fırkanın kendi ismile halka karşı deruhte ettiği vazife büyüktür. Onların teşkil edeceği yeni siyasî uzviyet, halkın mahrum olduğu hakları müdafaa edecek ve mâruz kaldığı haksızlıklardan onu kurtarmağa çalışacaktır. Biz, Celâl Bayar ve arkadaşlarının teşebbüsünü bu mânada anlıyoruz. İleri demokratik bir anayasa ile kurulmuş bir cümhuriyet içinde halkın fer'i kanunlarla maruz kaldığı tazyikler ve tecavüzler vardır. Bundan başka kuvvetini kanundan almayan suiistimallerin, soygunculuk ve vurgunculuğun binbir çeşidi var. Yeni fırka, kendi bayrağına ve davasına sadık kalacaksa bütün bunlarla mücadele etmek icabedecektir. Zaten etmeyecekse bu yola girmeğe ve fırka teşkiline lüzum yoktu.

Totaliter devlet sistemleriyle memleket idare etmeğe alışmış olan muhafazakâr reaksiyoner Cümhuriyet Halk Partisinin bu yeni teşebbüsü batırmak için bütün kuvvetlerini seferber etmesi tabiî idi. Nasıl ki de böyle oldu. Hükûmet fırkası, elinde bulunan bütün vasıtaları, memurları, polis kuvvetini, para kuvvetini, her çeşit tezvir vasıtalarını kullandı ve kullanmaktadır. Fakat Millet Meclisinin büyük bir karaltı teşkil eden muhalefet cephesi karşısında yılmadan halk davası bayrağını kaldırmış olan dört kişinin bugün karşılaştığı tezvir kuvvetleri ve entrika vasıtaları önünde çirkilmiyeceklerine inanmak isteriz.

Hükûmet fırkası, bu memleket halkına karşı vazifelerini yapmış; adaleti, temizliği, doğruluğu müdafaa etmiş olsaydı, bugün, bu çirkin vasıtaları kullanmak mecburiyetinde kalmazdı. Bir avuç muhalefetten korkuyorsa, bu korkunun mânası, geniş halk yığınlarının bu muhalefete göstermiş olduğu teveccühdendir. Millet ıztırap içindedir. Kendisini kurtaracak adamları arıyor. Hükûmet fırkası, bu ıztırapları kaldırmak ve halka hizmet etmek suretiyte vazifesini ifa edeceğine, halkın dertlerine terceman olan üç dört kişinin kafasını ezmekle uğraşıyor. Cümhuriyeti kuranların, halk namına memleketi idare ettiğini söyliyenlerin bu hale düşmesine acımaktan başka yapılacak bir şey kalmadı.

kente takviye kuvvetlerinin gelmesi üzerine, hükûmetin umumun düzelğdini bildirmesine rağmen, Tanran halkının endişesi gittikçe artmaktadır. Hükûmet kuvvetleri şehrin çevresinde müdafaa mevzileri tutmuş bulunmaktadır.

Takriben 2000 yolcunun gelmiş olduğunu bildiren polis raporları üzerine hükûmet mahfillerinde endişeler uyanmıştır. Yolcuların şüpheli şahsiyetlerin doğrudan doğruya bir müdahalesine sebebiyet verebileceğinden korkulmaktadır.

Siyasî faaliyet

Tahran, 2. (A. A.)—Tebriz'e gitmiş olan Amerikan büyük elçiliği heyeti Tahrana donmüştur. Bu seyahattan Azerbaycan mukavemet hareketinin faaliyeti hakkında edinilen intiba müsait bir intiba değildir.

Tefsirci, silâhlı hiçbir Sovyet kuvvetinin, İran dahili işlerine müdahale etmediğini bildirerek Şimalî İrandaki millî demokratik hareketin tamamiyle İranın dahil işlerini alakadar ettiğini söylemiş ve «Sovyet komutanlarının bu hareketlerle ilgisi yoktur» demiştir.

Bu meyanda, İrandaki bâzı mürtecilerin esassız haberler neşri için hiçbir fırsatı kaçırmadıklarını da ilâve etmiştir.

Cumhuriyet ilânı pek yakındır

Arnavutluk tam demokratça bir seçim yaptı

Londra, 3 (R.) — Tiran radyosunun bildirdiğine göre bugünkü seçimde, seçmenlerin yüzde sekseni reylerini kullanmışlardır. Köy bölgelerinde yüzde yetmiş beş, Tiran ve Avlonya şehirlerinde yüzde doksan nisbetlerinde halk, seçim hakkını kullanmıştır. Seçim tam bir sükûnet ve intizam içinde cereyan etmiştir.

Yunan milliyetcilerinin seçime boykot ilânına kulak asmayan güney Arnavutluklaki Yunanlılar seçime iştirak etmişlerdir.

Çarşaflı müslüman kadınları da millet vekili seçimi için rey sandıklarına koşuşmuşlardır.

Londra, 2 (R.) — Arnavutlukta bu sabah seçimlere başlanmıştır. Netice saat 21 den sonra belli olacaklır.

Moskova, 2 (R.) — Bugün Arnavutlukta son derecede mühim bir bayram kutlanmıştır. Dışarıdan hiç bir müdahale yapılmadan, Arnavutluk tarihinde birinci defa olarak gerçek demokrasi seçimleri yapılıyor. Bu demokrasi halk yığınlarına seçip seçilmek hakkını sağlayacaktır.

Bir avuç faşist hariç olmak üzere, 18 yaşını bitirmiş olan kadın ve erkek bütün Arnavutlar, seçim kampanyasına birinci defa olarak katılmışlardır.

Geçici Arnavut hükûmeti reisi korgeneral Enver Hoca, Arnavutlar kan pahasına bu hakkı elde ettiler, demiştir.

Cümhuriyetin ilân edilmesi yakındır.

Belgrat, 3 (R.) — Arnavutluk Millet meclisi ocak ayının ortalarına doğru toplanacak ve ilk iş olarak da Zogo ailesini iskat ile bir Arnavutluk demokrat cümhuriyeti kuracaktır.

Beşiktaş Enosisi 1 - 0 Yendi

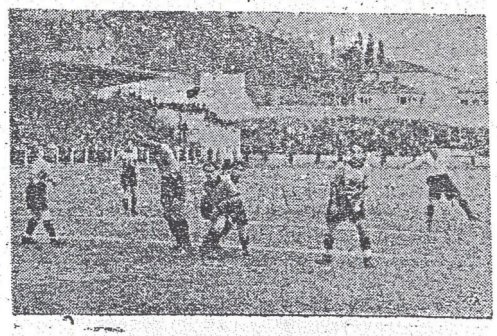

— Spora ait tafsilât 4 üncü sahifemizdedir —

KAPATMAK, Toplamak ?

Mahkeme ve Meclis kapatmak elbet de kimsenin aklından geçmez. Gazete kapatmak, kitap toplatmak fikri ise bir türlü hükûmetin kafasından çıkmıyor. Onun bütün düşündüğü bu işin merciini değiştirmektir. Halbuki devleti teşkil eden teşrii, icraî ve kazaî üç kuvvetin safında bir de basın ve yayın kuvveti vardır ki, buna da dördüncü kuvvet derler. Ve bu kuvvet demokraside bizzat milletin kendisidir. Millet ise kapatma, toplama mevzuu olamaz !

★

yapılacak

Londra 2 (A.A).— Siyasî mahfiller yeni senenin başlangıçlarında kabinede değişiklikler olacağını tahmin etmektedirler. Bu değişikliğin bir çok işçi partisi saylavları, faal üyeler ve hattâ bunlar haricinde bulunar müşahitler tarafından istenilmekte olan bir «kadro gençleştirilmesi» şeklini alacağı zannedilmektedir.

Yorkshire Post gazetesine göre değiştirmeler bilhassa sivil ve askerî havacılık ve iş bakanlarına şâmil olacakktır. Şubatta çekileceği malûm olan istihbarat bakanı bunlardan hariçtir.

milyon kişi tahmin ediliyor

Paris, 2 (A.A.)— Rusya'nın uğradığı insan kayıpları hakkında Rus hükûmeti tarafından şimdiye kadar resmî hiçbir rakam yayınlanmamış olmasına rağmen Sovyet iktisadiyatı hakkında araştırmalar yapan Paris enstitüsü Rus kayıplarını 17 milyon olarak tahmin etmektedir. Bu tahminlere göre muharebe meydanında aldıkları yaralar neticesinde ölen askerlerin sayısı 7 milyona varmaktadır.

Sivil halkın uğradığı kayıp ordunun kayıplarına nazaran daha fazladır. 5 milyon sivil öldürülmüş, 5 milyon sivil de açlık ve soğuktan ve Almanların sürgün etmesi neticesinde ölmüştür. Yaralıların sayısı 11.500.000 olarak tahmin ediliyor.

Bu rakamlara göre, Rusya harpten evvelki halkının yüzde onunu kaybetmitşir.

●

YENİ DÜNYA — Kaynağı tamamiyle mevsuk olmıyan yukarıdaki haberin ihtiyatla karşılanması daha doğru olur.

Apaçık, Dosdoğru ...

Polis teşkilâtını Demokratlaştırmalıyız

ADİLOĞLU

Siyasî edebiyatımızda "Hükûmeti Hafiye„ diye bir tâbire rastlanır. Bu tâbirin manâsı şudur : Devleti idare için kanunlarla kurulmuş olan hükûmetin mekanizmasının dışında gizli ve siyasî bir otorite vardır. Ve bu otorite kanun dışı çalışır. Vatandaşın bûdan hak ve hüriyetlerini istediği zaman tahdit veya gasp edebilir. Herkesten korkar, şüphe eder ve herkesi korkutur. Gizli mahkemeler, gizli tevkifler yapar, hattâ cinayetler işler ve hiç bir kuvvet kendisinden hesap soramaz. O, legal teşkilâtı emrinde tutup gizli icraatını serbestçe yürütebilmek için kanunları sertleştirir. Bu suretle mukaddes insan haklarını, vatandaş hürriyetlerini hiçe indirir.

Abdülhamit devri tam bir "Hükûmeti Hafiye„ devri idi. Görünüşte devlet idaresi az çok kanunlara bağlı idi. Fakat gizli kuvvet her şeye hâkimdi. Her şey onun iradesile olurdu. İttihatçılar da başka türlü yapmadılar. Onlar da meşrutiyeti başka bir "Hükûmeti Hafiye„ idaresi kılığına soktular. Kendilerine muhalif olanları bu kuvvet sayesinde ezdiler, dağıttılar.

Cümhuriyet devri, millet hâkimiyetinin, millet iradesinin üstünde gizli hiç bir kuvvet bulunamaz iddiasile ortaya çıktı. Demokratik bir idarede yalnız kanunlar hâkimdir, kanunlar da milletin serbest iradesinin mahsulüdür, dolayısiyle vatandaşın haklarının ve emniyetinin koruyucusudur, prensibini kabul etti. Fakat uzun yıllar hükûmnü yürütmüş olan "Hükûmeti Hafiye„ ananesi yavaş yavaş canlandı, şartları elverişli bulunca birdenbire meydana çıktı ve bütün devlet kuvvetlerine nüfuz etti.

Demokratik cümhuriyet kanunlarını, bilhassa ceza kanununu sertleştirdi. Anayasanın ileri prensiplerine kulak asmadı ve bu arada kendi gizli icraâtının legal bir vasıtası olan polisin vazifesini ve selâhiyetlerini lüzumundan fazla arttırdı. Her türlü siyasî fikirleri devlet emniyetine, daha doğrusu kendi emniyetine aykırı bulduğu için sivil mahkemelerden ayrı mahkemeler icat etti. Halkın her türlü teşkilatlanma haklarını ortadan kaldırmak suretiyle "tek otorite„ sistemini sağlamlaştırdı.

«Hükûmeti Hafiye» idaresini yoketmek için onun en kuvvetli istinat ve icraât merkezi olan polis teşkilâtını hem kanunlariyle, hem zihniyeti ile tamamiyle demokratlaştırmaktan başka çare yoktur. Polis kuvvetleri yalnız demokratik kanunların mümessili, vatandaş hak ve hürriyetlerinin koruyucusu haline getirilmelidir.

Gerek jandarma, gerek polis teşkilâtı kanun ve zihniyet bakımından demokratlaştırılmadıkça bu büyük icra kuvvetlerini "Hükûmeti Hafiye„ lerin elinden kurtarmak dolayısiyle «Hükûmeti Hafiye» sistemini sınırlar dışına atmak imkânını göremiyoruz.

Türk demokrasisinin gelişmesini geciktiren sebeplerin başında gelen bu büyük siyasî problem artık çabucak çözülmelidir. Ve bunun müsebbipleri bu mesele üzerinde daha fazla ısrar ederek tarihî mesuliyetlerini büsbütün ağırlaştırmamalıdırlar !

III 2a

Adese Altında

Hakikî Temsilciler

Milletler cemiyetinin babası sayılan Groçiusu hayalini gerçekleştirme yolunda yürüyen Vilson 25 haziran 1919 tarihinde Paristeki milletler cemiyeti toplantısının açılış nutkunda şöyle demişti:

"Sayın delegeler biz burada hükûmetleri mümessilleri olarak değil, halkın mümessili olarak bulunuyoruz.

O zamanlar, Vilsonun olması gereğini anlatan bu sözlerini Davning street ve Kuais D'orsay poletikacıları umursamadılar bile ve meydana getirdikleri sulh muahedelerinin tecellisi istikbale yazılan bir davetiye olmuştu.

İkinci dünya harbinin sonunda, mes'ut bi dünya kurmak gayesiyle toplanan birleşmiş milletler konferansı da şatafatlı protokollar, parlanutuklar arasında nihayete erdi, Ve zıt menfaatlerin çeşitli ihtilâflarin üzerinde hukukî kalıplar hazırlarlarken asıl düğüm noktalarını beşlere üçlere, haric'ye vekilleri toplantısına, ekonomi konseye bıraktılar.

Bu neden böy'e oldu? Çünkü hükûmetle. temsil eden bu sayın baylar Vilson'un tarihî söylevinden hisse payı çıkarmamışlar, insanlığın, halkın menfaatlerinden ziyade İngiliz, Fransız, Amerikan menfaatlerinin mümessilleri olarak hareket etmişlerdir.

Eric Maria Remark «Garp Cephesinde yen bir şey yok» isimli romanında bir askeri şöyle konuşturur:

"Madem'ki harp etmek ve döğüşmek lâzım geliyor bu kadar milyonlarca insanın hayatlarını pisi pisine feda etmesine, birbirinin gırtlağına sarılmasına ne lüzum var.

"Karşılıklı geçsinler, harp ilân eden devlet şefleri ellerine birer kalın sopa alsınlar, kimkimi alt ederse sağ kalanın milleti galip sayılsın. Harp kundakçıları hakkında Eric Maria Remark'ın halk psikolojisinin mükemmel bir ifadesi olan bu sözünü sulh yapıcıları için de neden tezmil etmiyelim?

Devletler de hakikî bir sulh dünyası kurmak insanları istikbaldeki daha kanlı ve daha geniş ölçüde bir Habil-Kabil boğazlaşmasından kurtarmak istiyorlarsa sulh konferanslarına ipek gömlek giymeğe alışmış, tahta kurusu ısırmasından müteessir olacak kadar nazenin temsilciler yerine Guadalcanal da döğüşmüş bir asker, konvoylarda türlü tehlikeler içinde vatani vazifesini yapmış bir denizci, halk cephelerinde döğüşmüş bir idealist, Stalingrat da vuruşmuş bir fedai, doksan lira maaşla beş harp yılı içinde üç çocuklu ailesini geçindirmek zarureti ile ezilmiş haysiyetli bir memuru göndersedilerdi her halde insanlık Yeni bir dünya görüşü davasında haki-

Vatikan'ın entrikaları

★ ★ ★ ★ ★

ALMANYA NİÇİN HÂLÂ HİMAYE GÖRÜYOR?

★ ★ ★

"Papanın yakınlarından Kardinal von Garlach'ın da karıştığı bir casusluk dâvâsı," bu hususta çevrilen entrikalarımeydana çıkarmıştır...

Dünkü ajans, Hitlerin sağ olduğuna dair verilen haberlerle beraber hristiyanlık ıslahatçıları cemiyetinin yayınladığı demeç etrafında yorumlar vermiştir.

Demeçde Hitlerin dünyayı birleştirmek için gönderilmiş bir meslh olarak telâkki edildiği anlaşılıyor. «Vatikanın entrikaları» adlı bu yazımızda görülduğü gibi Nazizmin tesesüs ve inkişafında, himayesinde Papalık müessesesinin büyük rolü görülmektedir.

2

Brünning, Amerikaya gitti Monsenyor Ludvig Haas Alman işleri hakkında Papalığın mütehassıs müşaviri oldu. Romada Dışişleri Bakanlığı yapmakta olan Monsenyor Pacelli'yi yeniden buluyordu. Kardinal Pacelli, Münihte, ihtilâlin hadiselerin sırasında bulunmuş ve bundan dolayı sol cenah insanlarına karşı ileri derecede bir nefret muhafaza etmişti. General von Epy, otomobille dolaştığı bir sırada onu çok müşkül bir vaziyetten kurtarmağa mecbur olmuştu.

Ne olursa olsun, Kardinal Alman hürriyetlerinin can çekişmesinin şahidi oldu. Papa ve katolik dirijanı olan bugünün harp mücrimi von Papen gibi münasebette bulunduğu kimseler onu ancak cümhuriyete ve hürriyetin son müdafilerine karşı koruyabiliyorladı. Zaten Kardinalın, 1923 de, Ruhr havzasının işgaline karşı Papalığın protesto etmesini âmil olann raporun müellifi olduğu söylenilir.

Versay'da bulunan antidemokratik unsurların açık ve kapalı muvafakati ile desteklediğini hatırlatmak lüzumsuz mudur?

"Bugünkü Zaman" isimli cesur bir gazete «politikaya karıştıkları zaman katoliklerin şansları yoktur" diye yazıyor ve 2 mayıs tarihli "Informaciones" gazetesinde çıkan şu metni zikrediyor: "Hıristiyan kilisesi çocuğu Adolf Hitler hıristiyanlığı müdafaa ederek ölmüştür... Ölümün külleri arasından onun muzaffer ahlâkı, çehresi yükselmektedir. Dini uğrunda ölen bedbaht kahraman Hitler cenabıhak zaferin çelenglerini tevdi eder

de okunduğu vakit Avrupada ölümünün yarattığı derin ve kesif mistisizm bü-

ve hakikî büyüklüğü kim buldu?.. Katolikler... Şüpesiz hepsi değil.. Fakat hür olmayan ve meşru vaziyeti mekûk bir hükûmeti "katolik" denilen kimselerin herkesten evvel mukaddes ve kurtarıcı olarak tesbit etmeleri nedadı acıdır.

Roma'da ekseriya, mensubiyetleri dolayısile reddedilmesi kolay olmıyan çömezlerin karıştırıcı budalalık hareketlerine teessüf edilmelidir.

Ne olursa olsun, mukaddes makam tatbiki 1918 de olduğu gibi barış hazırlıklarile muvazzaf büyük konferansların dışında tutulacak Alman meselesile karşı karşıya birakılmış bulunmaktadır. Böyle olmakla beraber 1918 senelerinde bahis mevzuu yalnızca Alman ihtilâlini boğmak, sonradan sosyal-demokratların müzaheretile bir Burjuva biloku kurmaktı. Bu defa ise, ortodoks Rusya kendi nüfuzunu, birleşmiş ve vatansever bir kilisenin yardımile merkezî Avrupaya kadar genişletmekte, buna karşı Alman devleti parçalanmış bulunmaktadır. Amerikan ve Anglo-sakson işgalcilerile sempati halinde olan islâh edilmiş Alman kiliselerinin rekabetine rağmen, Vatikan kendi nüfuzu altındaki insanlarını namzetliklerini destekliyerek konformist olmıyan İslâvlara karşı bir set teşkiline çabalamaktadır. Bu, nankör ve uzun süren bir iştir, fakat bu gibi birçok başka şeyler be-

ASRIMIZIN GÜNLERİ

PIERRE VAN RAASSEN Oğ - Or

— 3 —

Bu eser 1938 senesinde ilk defa neşredilmiş ve 21 defa basılmışdır. Son yirmibeş senenin politikasında rol oynamış nüfuzlu siyaset ve devlet adamlarının hakikî çehrelerini meydana vurduğu ve bilhassa dünya devletler arası politikasında oldukça kaypak ve tek taraflı menfaata dayanan İngiliz politikasının karakterini müspet vakalara dayanarak açıkladığı için İmparatorluk topraklarında okunması hükûmetçe yasak edilmiş ve kitap toplattırılmışdır.

Oldukça uzun olan bu eseri karilerimize toplu bir halde verebilmek için bazı parçalarını telhis ve hatta atlamak mecburiyetinde kaldık.

İlk sayfalar Hollandada Gorcum kasabasında geçen çocukluk günlerine aittir.

Dayımın melânkolik olduğu kadar cazip bir adetini daha hatırlıyorum.

Yağmurlu son bahar akşamlarında muhakkak bize gelir beraber çabuk yürümek için israr ederdi. Böyle gezintilerimizde, yağmurun bolca yüzümüze çarpacağı bu kaya üstü veya viran bir kale burcu seçer yanyana otururken kee dayı dişleri arasında sıkıştırdığı piposunu tüttüre tüttüre keyifle gülümserdi.

Her pazar sabahı dayımla civar köylerin kiliselerinde vaaz dinlemeğe giderdik. Bazanda başında Paristen hususî getirdiği "Flombard" şapka elinde ince baston, bir tarafdan şeker atıştırıp eve dönerken dinlediğimiz vaızların münakaşasını yapardık.

"Kee dayı trinitarizm doktrini hakkında söyledikleri

boş geçmesini sevmediği için daima uyanık kalmayı sever ve orgunun başına geçerek Hyden'den Vagnerden parçalar çalar. Eğer neşeli olduğu saatlere tesadüf ederse "Vaterlo muharebesi" adlı parçayı tercih ederdi.

Sonraları dayım gibi antimilitarist düşüncede bir insanın harp ruhunu alevleyen bu parçayı bu kadar sevmesinin sebebini çok düşündüm. Sade bu neviden parçaları değil dayım her türlü askerî gösterilere de meraklı bir adamdı.

Onunla Gelderlend de senede bir defa yapılan askerî gösterileri hiç kaçırmazdık.

Pazar geceleri ekseri elinde bir kitap alırken bana da uzatırdı. Onun kitap okuyuşunu şeyretmek zevkli olduğu kadar da eğlenceliydi. Okurken etrafında her şeyle alâkasını kaybeder fakat hakikatte okumakdan ziyada adeta müellifle münakaşa eder.

Odada her şey süküne içindeyken birden bir ses yükselirdi.

"Hayır beğim, hayır...Biral hepsini" çok ileri gidiyorsun Bütün bunlar saçma.. Hey böyle konuşmakda devam edersen seni ocağa fırlatırım

Ben on altı yaşındayken dayım ellisine yaklaşıyordu Uzun boylu, mavi gözlü, muhkem vücudu, kadınların huzurundan sıkılan ve daha fazla mütekait bir adamı hatırlatan haliyle kasabamızın en meşhur simasıydı.

16 inci yaş günümün sen yi devriyesinde dayım, tava

cuklu ailesini geçindirmek zarureti ile ezilmiş haysiyetli bir memuru gönderseydiler her halde insanlık Yeni bir dünya görüşü davasında hakikî başarılar elde etmek imkânını bulurdu,

Oğuz ORAN

YENİ NEŞRİYAT:

G Ü N

Bu haftalık Kültür ve Aaktüelite gazetesinin 4üncü sayısı çıkmıştır.

Bu sayıda: Esad Adil, E. Ö. Toprak, Kemal Yalazkan, Hüsameddin Bozok, Doğan Rüşenay. Cemil Meriç, Orhan Kemal, Aziz Nesin, Haşmet Akal, Adilğolu, İlhan Berk imzalı makale ve hikâyeler, şiirler ve Kültür haberleri vardır. Sayısı 10 kuruştur. Tavsiye ederiz.

GÖRÜŞLER

Reaksiyoner matbuatın bütün kışkırtıcı neşriyatına rağmen halkın büyük bir rağbetine uğramış olan "Görüşler„ mecmuası öğrendiğimize göre iki üç gün içinde tamamile satılıp tükenmiştir.

Sinemalarda

Beyoğlu

Ar:	Çifte tazminat
İpek:	Gizli Vazife
Saray:	Sen Gideli
Sümer:	Sen Gideli
Melek:	Beşinci Senfoni
Taksim:	Aşk ve Feda ârlık
Elhamra:	Alaska Fedaileri

İstanbul

Narmara:	Tuzak - Caz Yıldızları
Alemdar:	Mızraklı Fedailer Alayı -
Ae Millî:	Çin Gangsterleri

Kadıköy

Hale:	Beşinci Kol - Kahire Yolcuları
Opera:	Caz Çiçekleri

İç Politikanın Büyük Mese'eleri: 1

Köy ve Köylü

Esad Adil Müstecaplıoğlu

Pek yakında intişar edecektir

sini âmil olanın raporun müellifi olduğu söylenilir.

Nasyonal sosyalizm milletlerarası mevkiini 1939 da hey etlerle Papalık arasında imzalanan muahede sayesinde almıştır. Von Papen:"Uçüncü Rayh papalığın yüksek prensiplerini yalnız tasdik etmekle değil, onları ayni zamanda ameli sahaya geçirmek hususunda da dünyada tek iktidardır.„ demiştir.

Artık "dindar„ insanların içine kabul edilen sergüzeştçinin büyük sevinci aşikârdır. Von Papen, az sonra radyo ile yayılan bir nutkunda "Hitlerizm 1789 ruhuna karşı bir hıristiyanlık reaksiyonudur.„ diyecektir. Tam bir program, doğru değilmi?

Son olarak; aşağıdaki pasajı, içinden aldığımız Papalığın dinî beyannamesi 1933 Haziranında Almanyadaki bütün kilise kürsülerinsinin yerine geçmesi hepimizi tam ve hamiyetli bir iş birliğine hazır bulacaktır.„

Artık temerküz kampları açılmaya başlıyabilirdi.

Katoliklerin şansı yoktur

Filhakika Vatikan hiç bir zaman ırkçı nazariyeler ileri sürmemiştir. Ruhani reislere yazılan beyannamelerde hitlerizm daima mahkûm edildi; fakat Papalığın totaliter rejimlerin iktidar mevkiine gelişleri lehinde bulunmakla ateşle oynamadığına emin olunabilir mi?

Hüküm hatası mı? Her hangi bir "nizam„ ın taraftarlığındaki fıtrî meyilmi?

Mukaddes makamın Habeş harbini tasvibettiğini, Franko'yu, Mosolini'yi, Salâzar'ı, Petaine'i, Dollfs'u, Shuschnig'i, Titoyu, Belçika kralı Leopoldu ve diğerlerini her milletin

AKİSLER

Hürriyet için söylenilen şu iki sözün güzelliğini her hürriyete âşık adam nasıl tatmaz. İşte birincisi: Söyleyen İngiliz feylosofu, H. Spencer «Bütün dünya için mümkün bir hürriyet olamazsa kimse hürüm diyemez.» Amerika Cümhurreislerinden B. Franklin de şöyle diyor:

«Benim memleketim, hürriyetin hüküm sürdüğü her yerdir.»

Dünyanın en hasis adamı

Lozanda bir boşanma davası görülürken kadın kocasını dünyanın en hasis adamı diye itham etmiştir. Senede 400000 Frank geliri olan adamın karısına haftada verdiği 100 Frankmış.

Bu cömertlik sayılabilecek hasislik karşısında insan ihtiyarsız Mark Tvain'in bir hikâyesinin kahramanını hatırlıyor! Mark Tvainin kahramanı bir köylü, damadına bir ineğin yarısını satar. Damad, satışın ertesi günü sağılan sütün yarısını almak isteyince köylü, hiç öyle şeymi olur? der. Ben sana ineğin yarısını sattım, amma ön yarısını sattım Arka yarısı benimdir, senin hakkın yok. Hakikaten pazarlık bu şekilde yapılmıştır. Bu vaziyet karşısında mahkemeye baş vururlar. Neticede pazarlığın ineğin ön yarısı için yapıldığı şahitlerle isbat edilir. Bunun üzerine zavallı damat ineği beslemeğe de mecbur edilir. Hattâ bir defasında inek ön ayaklarile bir çiti devirdiği için kayınpeder damadından tazminat da alır.

Tuzun şu marifetleri olduğunu bilirmiydiniz?

Tuz; sönmek üzere olan ateşi alevlendirir.

Büyük parça halinde kaya tuzu demirin pasını giderir.

Suyun ve herhangi bir mayiin kaynamasını geciktirir.

Porselen takımlarında çay lekelerini temizler.

Soda ile karıştırılırsa arı sokmasına karşı birebirdir. Ilık suya katılmış tuz donmuş bira borularını ve her nevi soğuktan donmuş boruları açar.

Soğuk suda eritilen tuz, çamaşırlardaki kan lekelerini giderir.

Avrupada ölümünün yarattığı derin ve kesif mistisizm bütün insanlık üzerinde zafer kazanacaktır. Bu ölüm cesur bir kahramanın, bir büyüğün ölümüdür... Allah asil kahramanlarla beraberdir. Gökyüzünde büyük bir bayram vardır. Yeryüzünde de insanlar tanrının bu türlü bir ölüm nasib etmesini dilerler. "Bugünkü Zaman„ gazetesi devam ediyor "Fransada da ordularımız mağlûp olduğu vakit devlet adamlarımızın en şerefsizinde, bir fazilet örneği zun süren bir iştir, fakat bu gibi birçok başka şeyler becermiş olan Papalık için zamanın ehemmiyeti yoktur. Seçilen namzetler hiç şüpesiz Hitler aleyhtarıdırlar, fakat onların çok şükür ki pancermanistlikleri hususundaki referansları itimada lâyıktır.

SÖZ

Demokrat Kültür Dergisi

"Kee dayı trimitamızın doktrini hakkında söyledikleri oldukça kapalı değil miydi? anlayamadım.„

"Her şeyi anlamayı istemek doğru değildir. Yalnız şu sözümü iyi dinle Hollanda da her kasabanın bir allahı vardır. Yaşadığın müddetçe insanlar için bu hakikatin daima varit olabilebeğini hatırından çıkarmamalısın."

Grocumun sakinleri gündüzleri muayyen saatlerde uyumayı adet edinmişlerdi. Fakat Kee dayı dakikaları ça

yi devriyesinde dayım, tavan arasında duran siyah meşin kaplı sandığın anahtarını hediye etmişdi. Hayatımda bundan daha kıymetli bir hediye aldığımı hatırlamıyorum. Bu meşin sandıkla Voltairlerin Prudhamların, Goethelerin dünyasına girebildim.

Kendimi zindanda kapatılmış bir adamın birden çiçeklerle dolu bir bahçenin hür havasında bulması gibi bir ruh haletinde his ediyordum.

(Devamı var)

TAHLİLLER, TENKİTLER

Celâl Bayar'ın kuracağı yeni parti etrafında dün de sabah gazetelerinin neşriyatı az ehemmiyetli olmamıştır. Bu da birkaç bakımdan böyledir: Bir kere muhalefet mevkiinde Celâl Bayar'ın vaziyeti, sonra Celâl Bayar'ın adından muhaliflerin istifade etmek istedikleri yolundaki neşriyat itibarile dünkü sabah gazetelerinin yazdıkları tekrar bu bahsi ön sıraya geçirmiş oldu.

Dün de yeni parti etrafında daha ziyade tafsilât vermek merak ve arzusu görülüyordu. Partinin adı «Demokrat Halk Partisi» olacaktır. Parti merkezi Ankaradadır. Sonra Halk Partisinde tasfiye yapılacak, Hikmet Bayur da bu tasfiyeye tabi tutulacak. Yeni partinin ismi üzerinde dünkü gazetelerin istihbaratı ittifak edemiyordu.

Cumhuriyet, yeni parti için topladığı malûmatı gerçi etraflı olarak vermektedir. Fakat Celâl Bayar Cumhuriyet muhabirine sadece parti'nin kurulmakta olduğunu, şu varki bir kaç gün geçmeden tafsilât veremiyeceğin söylemiştir.

Verilen malûmat daha ileri geçmemektedir. Yeni partinin programını hazırlamakta olduğu ve nihayet bir kaç güne kadar hükûmete müracaat edeceği söylenirken bu programın esasları hakkında yazılanlar şimdiye kadar olan haberlerin daha genişlemiş şekillerine benziyor.

"Son Posta„ da Selim Rağıp Emeç

"Son Posta„ da Selim Rağıp Emeç de muhaliflerle Celâl Bayar mevzuuna gelmektedir. Celâl Bayar İzmir millet vekilliğinden istifa etmişti. İstifa etti edeli nisbeten sessiz ve tamamiyle hareketsiz durmuştu. Fakat başkaları durmamış. Celâl Bayar, fikir birliği etmesine imkân olmayan bir takım zümre ve neşriyat ocakları için bir istismar vesilesi olmuştu. Celâl Bayarın adı bu suretle «bir nevi setir nikabı haline gelmişti. Kıpkızıl bir mecmua» onu yazılar kadrosunun başına geçiriyor. Selim Rağıp Emeçin merak ettiği şudur: Celâl Bayar bu mecmuaya yazı yazmağı gerçekten vâdetti mi? Muharrir bundan sonra bunun tahlili ile meşguldür. Ondan sonra Celâl Bayarın son günlerde Parti dışı bırakılmış bazı millet vekilleri ile birlikte yeni bir parti kurmak kararından dolayı da Selim Rağıp Emeç memnundur. Çünkü Celâl Bayarın bu kararı, vuzuhsuzluğu aydınlatıyor ve kendisine vurulmak istenen «kızıllık» damgasından - bu bahiste ne kadar müdafaa istiğnası içinde bulunursa bulunsun - onu kendi hesabına da, memleket hesabına de kurtarmış bulunuyor. Sözün kısası «Son Posta» ya göre dava bir hüriyet davası ise de, bir de işin şu tarafı vardır:

«Ufak bir zümre için dava ortalığı karıştırmak ve bu arada dayanılabilir her kıymeti yıpratmaktan ibarettir. Celâl Bayar da bu zümrenin yemek istediği başlardan biri gibi örünmektedir.»

"Tasvir„ ile "Hürses„

"Hürses„ yeni partinin adı "Kemalist Demokrat Partisi„ olacağını yazıyordu. Manisa millet vekili Hikmet Bayurun yeni partiye geçmesi muhtemel olduğunu yine "Hürses„ söylüyor. Fakat "Tan„ Halk Partisinin tasfiye edilerek Hikmet Bayurun da tasfiyeye tabi tutulacağını yazıyordu. Hikmet Bayur bu tasfiyeyi bekliyecek mi, beklemeden mi kendiliğinden çekilerek yeni partiye iltihak edecek?

"Tasvir„ de Ziyad Ebüzziyanın Ankaradan telefonla bildirdiğine göre partiyi şimdilik şu dört kişi kurmaktadır: Celâl Bayar, Adnan Menderes, Fuat Köprülü ve Refik Koraltan. Ziyad çok konuşmuş, fakat Köprülü ile mülâkatının ancak hülâsasını veriyor. O da şudur: Daha tatmin edecek kadar tafsilât vermek zamanı gelmedi. Bu da olacak.

"Tasvir„ e göre de yeni siyasî partinin adı «Demokrat Çiftçi Partisi„ dir.

Zekeriya Sertel ve "Son Posta„

Son Posta dünkü sayısının baş tarafında "İktidar ve nüfuz gayrimeşru kazanç vasıtası imiş„ serlehası ile bir bahis açmış. Zekeriya Sertel evvelki gün Millet karşısında hesap soruyordu.

«Son Posta» da bunu tazelemektedir. Lâkin bahsi daha genişletiyor: Rivayet ederler ki, diyor, hükûmet 938 ve 939 tarihlerinde vekillik ve mebusluk etmiş bazı kimselerin servetleri hakkında derin tahkikat yaptırmış, merkezi İsviçrede bulunan teşkilat vasıtasile bir listede hazırlanmış, fakat bu liste neşredilmemiştir. «Son Posta» şunu da söyliyor:

«Çünkü bu listenin neşri dün ve bugün başımız üstünde tuttuğumuz birçok kimselerin foyasını meydana çıkaracak, iktidarın ve nüfuzun nası gayri meşru bir kazanç vasıtası olduğu anlaşılacaktır.»

III

İKTİSADİ BÜLTEN

Kredi Fonsiye Bankası Kurulurken...

Millî ekonomimizin inkişafı seyrinde bugüne kadar devlet sermayesiyle muhtelif istihsâl sahalarına kredi vermek ve finanse etmek maksadile birçok bankalar kuruldu.

Bugün bu bankalar şebekesine yeni tertip olan Kredi Fonsiye bankası katılmak üzeredir.

Meclis bankanın ihdes için teklif lâyihasını bugünlerde müzakere edecektir. Her türlü gayrimenkul (arâzi, ev, yapı) üzerinde vâdelerle 20 — 40 seneye kadar) ucuz kredi vermek suretiyle halkın ev, mülk sahibi olmasını sağlıyacaktır.

Banka ayrıca devlet arazî iş'erile de meşgul olacaktır. 1939 danberi artan tedavül hacminin, «inflâsyon» neticesi olarak artan arazi spekülâsyonunun önüne geçmek, bankaya düşen vazifeler arasındadır.

Müessese bu bakımdan bir âmme müessesi karakteri taşımaktadır. Müesseseden lüks semtlerin ayarını hedef eden yapı koperatiflerinin kurulması ve finanse edilmesinden ziyade elinde mütevazi paraları bulunan küçük tasarruf sahiplerinin kuracakları inşaat kooperatiflerine öncülük vazifesi de terettüp etmektedir. Böylelikle halkımızın çektiği mesken yokluğu derdi de azalmış olacaktır.

Diğer taraftan Kazlıçeşme Haliç gibi işçi semtlerinde sıhhî işçi apartımanları kurarak işçilere ucuz meskenler kiraya vermek suretiyle banka kendisine hem sağlam bir irat temin edecek ve sermayeyi temin hususunda ve mükeffel olarak feramda bulunan hakikî müstahsil halk kütlesine birâmme hizmeti ifa etmiş olacaktır.

Banka faaliyeti esnasında spekülâsyonlara ve dalavere yapan müteahhitlere kredi vermemelidir.

Bugünkü Emlâk ve Eytam Bankası, bankanın nüvesini teşkil edecektir. Gayrimenkul kredisi ile meşgul diğer malî müessesleri malî mürakabesi altına alacak müessesenin önünde toprak reform tatbikatı da bir faaliyet mevzuu olarak bulunmaktadır. Neşriyatımızda sırası geldikçe müessesenin faaliyetine temas edecekler.

İ. T.

İÇ HABERLER

Ankarada bir Amerikan ticaret bürosu kuruluyor

İstanbulda da Beynelmilel Ticaret Odası tesis edilecek

Ankarada bir Amerikan Ticaret bürosu kurulmaktadır. Bu büro ithalat ve ihracat işlerinde Türkiye ile Amerika arasında mütavassıtlık ve komisyonculuk yapacaktır.

Diğer taraftan merkezi Pariste bulunan Beznelmilel Ticaret Odası ile irtibatta bulunmak üzere İstanbulda da bir Beynelmilel Ticaret Odası kurulması kararlaştırılmıştır.

İngiltere ile yeni Ticaret anlaşması

Haber verildiğine göre İngiltere ile mevcut ticaret anlaşmasının tâdili yerine yeni esaslara dayanan bir başka ticaret anlaşması yapılması daha muvafık görülmüştür. Bu maksatla sene başından sonra Londraya Ticaret Bakanlığı mümessilleri ile Ticaret Odası delegelerinden mürekkep bir heyetin gönderilmesi tekarrür etmiştir.

Zeytinyağı, un ihracı

Yunanistana buğday ve hububat gönderiliyor

Amerikan bandıralı Emericot adlı gemi yakında limanımıza gelerek Yunanistana götürmek için buğday ve hububat alacaktır.

Amerikadan 50 bin ton eşya ithal edilecek

Amerikadan memleketimiz için 50 bin ton kadar ithal eşyası gelmesi beklenmektedir. Yakında Amerikaya gidecek olan Bakır şilebi bu eşyadan bir kısmını alarak limanımıza dönecektir.

Bakır şilebi Amerikaya gidiyor

Bakır gemisi Amerikaya sefere hazırlanmaktadır. İhracat emtiasile beraber tahsile gidecek olan talebeyi götüren gemi dönüşte ithalât eşyasiyle birlikte tahsilleri biten talebemizi de geri getirecektir.

Bir Fransız Ticaret Heyeti Moskova'da

Moskova 2 (A.A.)— Bir fransız ticaret heyeti, Fransız-Rus ticaret münasebetleri hakkında müzakerede bulunmak üzere Moskova'ya gitmiştir.

Fransız heyetinin, Ruhr ve Rönenyanın istikbali hakkında-

İpek çorap ihracı meselesi

İngiltereye ipek çorap ihracı için şimdiye kadar kimseye lisans verilmemiş ve bu yolda birliklerden hiçbir talimat gönderilmemiştir.

İhraç havadisi fiyatların artmasına sebep olmuştur. Havadisin, spekülâsyoncular tarafından çıkarıldığı söylenmektedir.

İngiltere de ipek çorap imalini tahdit eden kararlarını kaldırmıştır. İhracat ancak bir iki tüccarın ârızî kazançlarına karşılık yerli çorap istihlâkatını altüst edecek ve halkımızın tamamen aleyhine olacaktır. İngilterenin daimî bir müşteri olmasına asla imkânı yoktur.

İtalyan limanları

ROMA 2, (A.A.) — İtalyan limanlarının işe yarar bir hale getirilmesi için 100 milyar liret para ve 7 sene çalışma lâzım gelmektedir. Bu iş için İtalya şimdiye kadar 10 milyar para sarfetmiştir. İtalya, yabancı menbalardan kredi elde edebileceğini ümit etmektedir.

İtalya - İsviçre hududu

Bern, 2 (A. A.) Öğrendiğime göre, müttefik makamla-

Ticaret odaları

Temsilcileri bugün toplanıyor

Kazanç vergisi kanununun şimdilik tatbik edilmemesi isteniyor

Ankara, İzmir ve İstanbul ticaret odalarının İzmirde yaptıkları devre kongresinde verilen kararlar hakkında görüşmeler yapmak üzere odaların mümessilleri bugün Ticaret Bakanlığında toplanacaklardır.

Şehrimiz Ticaret odasını temsilen Mithat Nemli ve Suad Kara Osman dün akşam ekspresle Ankaraya hareket etmişlerdir. Aynı toplantıya İzmir Ticaret odasından Hakkı Balcı ile Şerif Remzi Reyent ve Ankara Ticaret Odasını temsilen de Vehbi Koç ile Uzeyir Avunduk iştirak etmektedirler.

Ticaret âlemimizin alınacak kararları merakla bekledikleri bu toplantılarda, konuşma mevzuu olacak meseleler şunlardır;

1 — 1939 senesindenberi kurulan bütün teşekküllerin bir an evvel ilgası ve bilhassa ticarî sahanın tamamen hususî teşebbüslere bırakılması.

2 — Sümer Bank mamûllerinin diğer toptancı ve perakendecilere de tahsisi, Yerli malların ilk teşekküldeki zihniyetle idare edilmesi.

3 — Harbin sona ermesi dolayısıyla 510 numaralı kararnamenin ve Millî Korunma kanununda, bu kararname ilgili maddelerin kaldırılması.

4 — İthalatçı ve ihracatcı birliklerinin lâğvı

5 — Birikmiş olan dövizlerle, istihsalâtımızı çoğaltacak maddelerin ithali

6 — Takas usulünden sarfı nazar edilerek dış ticaretimizde serbest döviz sisteminin ön plâna alınması

7 — Maliye bakanlığınca hazırlanmakta olan vergi kanununun şimdilik tatbikatından sarfı nazarla bir defa da Ticaret odalarının tetkikinden geçirilmesi istenmektedir.

HİKÂYE

BÖBREK

SABAHATTİN ALİ

Bu gidip gelmeler üç hafta kadar sürdükten ve Avni Akbulut, hemşerilerden tedarik ettim diye cebindeki paranın dört yüz liradan fazlasını doktor vizitelerine, tahlillere, filimlere ve ilâçlara yatırdıktan sonra, bir gün Borlu Hayır sahibi ortadan kayboldu. Otel kâtibine sorunca, "Nufus kâğıdını aldı gitti.,, yollu kısa bir cevapla karşılaştı. Bir on lirayı daha gözden çıkarıp tekrar baş vurduğu doktor İrfan, yüzünde o korkunç can sıkıntısı ifadesiyle, ilâçlara devam etmesini ve bir kaç ay sonra bir daha gelmesini söyledi,

Nasıl bir tuzağa düştüğünü yavaş yavaş anliyan Avni, büsbütün halsiz ve perişan, yatağına uzanıp düşüncelere daldı:

"Ölen allahın sersem kulu nasıl oldu da basiretin bağlandı? Borlunun kır sakalma mı kandın, tatlı diline mi? Sen böyle dolaplara girecek adam mıydın, gel gelelim şu kör olası hastalık insana göz açtırmıyor. Aman anam bu sancılar böyle gelip geçtikçe karşıma azrail çıksa medet ya melâike diyip eline sarılacağım. İlâçların da bir faydasını görmedik. İnsaniyetine kurban olduğum doktorun bir kere yüzünün güldüğüne raslamadım. Ne gidersin bilmediğin adama? Niğde doktorunun verdiği mektubu nerelere tıktık acaba? Koskoca profesörü birakıp soyguncuların elinde kaz gibi yolundun, Avni Akbulut, senin ettiğini parmak kadar çocuklar etmez."

İnleye inleye karyoladan inip bavulunu karıştırdı, ikiye katlanmış mektubu bulunca cebine yerleştirdi. Sonra iskemlenin kenarına ilişerek komocinin mermerinde parasını hesapladı: Oda kirasını haftadan haftaya ödemiş; perhiz yemekleri pişirttiği şişman hizmetçiye masrafları günü gününe vermişti. Şimdi yanında yol parası içinde, yüz yirmi beş lirası vardı. Böbreğinde iki taşile, kolunu sallaya sallaya Niğdeye dönmeli miydi, yoksa şu profesörü bir denemek daha mı akıl kârı idi. Borlunun hastaneler için söylediklerini şimdi şüphe ile karşiliyor, "Devletin hastanesinde adamı çoluğa çocuğa doğratırlar mı? Attı doğru, oldukça ağır bir eklampsi, yani havale geçirmiştir. Bu hastalığın böbreklerdeki komplikasyonlarını biliyorsunuz.. Yani böbrek ensüfisyansı.. Yani ademi kifayesi... Eyet efendim.. Ama bu aradan bu kadar aylar geçtikten sonra.. Nasıl efendim? Üç hafta mı? Evet, üç hafta geçtikten sonra bu şekilde egü bir üremi halinde tezahürü tıp literatüründe pek ender görülür. İnzarı ekseriyetle vahimdir. Nasıl efendim? Zevcimisiniz efendim? Merak etmeyiniz, geçecek efendim. Hastayı kaldırsınlar.»

İki hademe, yukardaki nisaiye koğuşundan sedye ile indirdikleri hasta kadını tekrar alır götürdüler. Kocası asistanlara ve talebeye sokularak, «inzarı vahim» tabirinin ne demek olduğunu öğrenmeye çalışıyor, fakat hepsinden kaçamaklı cevaplar alınca telâşı büsbütün artıyordu.. Nihayet profesöre başvurdu:

«Ölecek mi!»

Öteki, gözlüklerinin arkasında kaybolan gözlerini karşısındakine dikerek yumuşak bir sesle:

«Biz doktorlar hiç bir hastadan ümidi kesmeyiz efendim!» dedi.

Hasta kadının kocası, bu cevabın derinliğini kavramak istiyormuş gibi düşünceli ve şaşkın, dışarı çıktı.

Profesörün gözleri bu anda önünde beliriveren Avni Akbulut'a ilişince bir şeye hayret ediyormuş gibi kaşları yukarı kalktı, alnı buruştu, o yumuşak fakat her şeyden uzak sesiyle sordu:

«Sizin neyiniz var efendim?»

Avni bir şey söylemeden Niğde hükûmet doktorunun mektubunu uzattı. Profesör, her kaşları kalkık ve alnı kırışık, zarfı açtı ve içindeki kâğıda şöyle bir göz gezdirdi. Altındaki imzayı hatırlamak ister gibi biraz düşündü, sonra başını salladı ve Avni'ye dönerek:

«Peki ne istiyorsunuz?» dedi.

Hasta hemen derdini anlatmıya başladı. Cebinden raporları, tahlil neticelerini, koltuğunun altından, sayısı onu geçen röntgen filimlerini çıkardı. İlk defa nasıl ameliyat olduğunu, sonra hastalığın nasıl yeniden tepdiğini

ret Odası delegelerinden mürekkep bir heyetin gönderilmesi tekarrür etmiştir.

Zeytinyağı, un tevziatı

Ayın 10' undan itibaren vilâyet mutemetliğine zeytinyağı verilecektir.

Önümüzdeki iki ay için nüfus başına ikişer kilo un dağıtılacaktır.

kında müzakerede bulunmak üzere Moskova'ya gitmiştir.

Fransız heyetinin, Ruhr ve Rönenyanın istikbali hakkındaki planlarını Rus hükûmetine tevdi edeceği zannedilmektedir.

Fransız heyetine, Dış İşleri Bakanlığının ticaret dairesi müdürü M. Alphand başkanlık etmektedir.

etmektedir.

İtalya - İsviçre hududu

Bern, 2 (A. A.) Öğrendiğime göre, müttefik makamları İsviçre-İtalya sınırının kontrolünü İtalyan makamlarına tevdi etmişlerdir.

Bundan sonra vizeler İtalyan konsolosluğu tarafından verilecektir.

DIŞ HABERLER

Almanya ihya olursa?..

Londra 3 (H)— İngiliz ve Amerika Fabrikatörleri İsveçre, İspanya, Portekiz, İsveç ve Amerikaya iltica etmiş Alaman tabaları elinde bulunan hisse senetlerini spekülasyon maksadiyle satın almaktadırlar.

Alaman sanayilerinden I. G. Farben, Hermann Göring Werke ve Krupp'a ait olan bu hisselerden, Almanya zararsız kurtulduğu takdirde spekülâtörler istifade etmeyi düşünüyorlar.

İranlılar İngiliz tesisatını satın alıyorlar

Tahran 3 (H.)— Amerikalılar tarafından inşa edilen demiryollarını hükûmet 2.500.000 İngiliz lirasına satın almıştır. Şimdi İngilizler tarafından harp içinde yapılan telefon ve telgraf tesisatının da satın alınmasına karar verilmiştir. Mezkûr tesisat İngiliz ordusuna 1,500.000 Sterline mal olmuştu.

Deniz nakil vasıtaları üzerinden kontrol kaldırılacak

Londra 3 (H.)—17 Müttefik Devletin eksperleri harp içinde deniz nakil yolları üzerine konmuş olan, kontrol ve tahdidatın 2 mart 1946 da kaldırılmasına karar vermişlerdir.

Mamafi bundan evvel de bazı kararların ilgası mevzubahistir.

Fransız Altınları

Paris 3(H)— Tedirkte bulunan kâat paraya karşılık olmak üzere Fransız Bankası

hiyetini vermiştir. Bu karar, şimdiye kadar mukaddes tanınan ve mecburî olan banka sırlarının muhafazası hakkındaki noktai nazardan vazgeçilmiş olduğunu göstermektedir.

Londra 2, (A.A.) — İngiltere'nin geçen eylüle kadar olan devre zarfındaki dış ticareti hakkında Ticaret Bakanı tarafındkn verilen raporda işaret edildiğine göre, eylûl ayında yapılan ihracat harp malzemeleri hariç olmak üzere 29 milyon 600 bin ingiliz lirasına yükselmiştir. Bu ihracat ağustos ayında 36 milyon beşyüz bin ve 1944 eylûlünde de 23 milyon 100 bin ingiliz lirasını bulmuştu.

hazırlanmakta olan vergi kanununun şimdilik tatbikatından sarfı nazarla bir defa da Ticaret odalarının tetkikinden geçirilmesi istenmektedir.

Ticaret odaları 510 numaralı kararnamenin lağvı hakkında aşağıdaki sebebleri ileri sürmektedirler.

1 — Kanunen tatbiki başlar başlamaz derhal isteklerin ve maliyetin tespiti yapılmamıştır.

2 — Tevziat sistemi sadece bazı maddelere tatbik edilmiş ve muhtelif zamanlarda şekil değişiklikleri yapılmıştır.

3 — Bakanlık harp yılları içinde bir çok kararlar vermiş ve bu karar yekdiğerini bozmuştur.

4 — İktisadî devlet teşekkülleri, milli korunma kanunu haricinde bırakılmış ve fiatlerini istedikleri şekilde tanzim etmişlerdir.

5 — Kanunun verdiği geniş selâhiyetle bir çok tüccar sebebsiz lekelenmiş veya bu korku ile iş yapmaktan vaz geçmişlerdir.

elinde bulunan 250 ton altın Maliye Vekâletinin emrine tahsis edilmişti. Son rakamlara göre altın miktarı 1327 tona çıkmıştır. Tedarikte bulunan kâat para 65 milyar franktır.

JOHN STEINBACK — Tefrika No. 1

Sayısız silâhlı melekler,
Onun hükümranlığından nefret etmeğe
Ve beni üstün tutmaya
Ve onun hudutsuz kudretine karşı
Göğün ovalarında, SONU BİLİNMİYEN BİR MÜCADELEDE
Ona karşı gelip tahtını sarsmaya cüret ettiler
Bu savaş kaybedilmişse ne çıkar?
Her şey kaybedilmiş değildir: eğilmiyen irade
İntikam hırsı, ölmeyen kin
Ve aslâ boyun eğmeyen cesaret.

Milton (Kaybolmuş cennet)

John Steinbeck — Günümüzün en büyük Amerikan romancılarından biridir. (Doğumu: 1902). Eserlerinde daha çok Amerikan ziraat işçilerinin hayatından, dertlerinden, sosyal mücadelelerinden bahseder. En büyük eseri olan «Gazap üzümleri» Bankalar ve mali sermaye tarafından satın alınıp, makinelerle işletilen topraklardan açıkta kalan, yüz binlerce köylünün uçsuz bucaksız, Amerika'da sefil ve perişan dolaşmalarını anlatır.

Tercümesini sunduğumuz Sonu bilinmiyen mücadelede - in Dubious Battle - adlı eseri de ziraat işçilerinin büyük arazi sahipleriyle mücadelesini aksettirir. Andre Gide'in kanaatine göre Jhon Steinbeck-in bu romanı işçi kitlelerine önderlik edenlerin psikolojisini inceleyen en derin bir tetkik eseridir.

Kent Cumalı

Nihayet akşam olabilmişti. Dışarda, sokakta ışıklar yanıyordu. Köşebaşındaki lokatanın neonlu reklâmı, kesik kesik, bir sıra küçük sıçramalarla yanıp sönüyor, kırmızı ışığının yumuşak aksi Jim Nolan'ın odasına doluyordu. Jim, sabıncaklı koltuğunda, ayakları yatak örtüsü üzerine uzalı, iki saattir oturmuş kalmıştı. Hava iyice kararınca ayaklarını yataktan çekerek döşemeye bastı. Ellerinin ayasıyla birkaç defa uyuşmuş bacaklarına vurdu. Baldırlarında müphem karıncalanmalar dalgalar halinde inip çıkıyordu. Bir müddet daha öylece oturduktan sonra, kalktı, elektirik düğmesini çevirdi. Döşeli odanın eşyası, abajursuz lâmbanın çiğ ışığı altında ortaya çıktı: büyük, beyaz yatak: beyaz yatak örtüsü; meşeden açık renk yazı masası; havı döküllmüş, eski, fakat temiz hali.

Köşedeki lâvaboya yaklaştı. Ellerini yıkayıp ıslak parmaklarını saçlarına götürdü. Sonra başını kaldırarak aynada küçük, kül rengi gözlerine baktı. Cebinden tarağını çıkardı. Saçlarını yandan ayırarak taradı. Sırtında koyu renk bir elbise, yakası açık kül rengi pazen bir gömlek vardı. Sabunun havluyla kurulayıp, yatağın üzerinde duran, ağzı açık bir torbaya attı. Torbanın içinde, bir Gillette marka traş makinesi, dört çift yeni çorap, bir başka kül rengi pazen gömlek daha vardı. Odanın içine şöyle bir göz gezdirdi. Arkasından kâğıt torbayı ağzını bükerek kapattı. Bir daha aynaya baktı, ve elektiriği söndürüp odadan çıktı.

Daracık merdivenden indi. Sokak kapısının yanında küçük bir kapıyı çaldı. Kapı aralandı. İri sarışın bir kadın Jim'i gördükten sonra kapıyı açtı. Kadının ağzının bir tarafında büyük kahve rengi bir beni vardı. Gülümsiyerek:

— Bay Nolan, dedi.

Jim:

— Ben gidiyorum, deye cevap verdi.

— Tabi döneceksiniz? Odanızı muhafaza edeyim mi?

— Hayır büsbütün gidiyorum. Bir mektup aldım.

Kadın güvensiz bir edayla:

— Burada mektup almadınız?

— Çalıştığım yere geldi. Tekrar gelmiyeceğim. Bir haftalık borcumu peşin ödemiştim. (Devamı var)

mi akıl kârı idi. Borlunun hastaneler için söylediklerini şimdi şüphe ile karşılıyor, "Devletin hastanesinde adamı çoluğa çocuğa doğratırlar mı? Attı köpoğlu köpek!„ diye kendine cesaret veriyordu.

Hemen ertesi gün hastanenin yolunu tuttu. Elindeki mektubu önce kapıcıya, sonra koridorlarda rasladığı, doktor mudur, hademe mi belli olmıyan beyaz gomlekli bir kaç kişiye gösterdi. Nihayet "Bevliye„ kliniğinin önünde sıra bekliyenlerin arasına karıştı. Etrafında şahirli, köylü, kadın, erkek, yaşlı, genç bir çok insanlar, ellerinde birer kâğıtla başka servislerden gönderilmiş dar ve kısa pijamalı hastalar, koridorun bir başından öbür başına apış apış gidip gelen delikanlılar vardı. Öğleye kadar bir kenarda durdu. Doktoru yalnız görüp mektubu vermek istediği için ortalığın tenhalaşmasını beklemeyi muvafık bulmuştu. Kapının önündekileri teker teker içeriye bırakan hademeye bir kaç kere sokulup, doktorun yanı kalabalık mı? diye soracak oldu, fakat öteki cevap olarak: "Numara aldın mı?„ diyince elindeki mektubu gösterdi, "Hususi konuşacağım!„ dedi. Hademe Avni Akbulut'un bütün ümidini bağladığı mektubu bir göz bile atmadan onu eliyle kenara itti:

"Bekle öyleyse, çıkarken yanına sokulabilirsen verirsin!„

Orada durdukça bazı beyaz gömlekli asistan ve doktorların, sıraya filân bakmadan, hastalardan tanıdıkları her hangi birini arkalarına takip içeri soktuklarını gören Avni, açıkgözlük ederek bunlardan birinin peşine takıldı. İçerde onbeş, yirmi kadar delikadlı ile iki kız vardı. İkisi de gözlüklü ve kısa boylu olan kızlar, orta yerde bir hastayı muayene eden küçücük, sıska, buruşuk yüzlü, kir bıyıklı bir adamın etrafında dönüp ağzının içine bakıyorlar, delikanlılar kendi aralarında konuşup gülüşüyorlardı. Profesör olduğu anlaşılan ortadaki sıska adam, camları paladığı için gözlerini göstermiyen koçaman gözlüklerini bu gençlere dikerek:

"Bakınız hanımlar... Zahmet olmazsa siz de bakınız efendiler... Bu hasta bayan, bir müddet evvel lohusalık sıralarında... Nasıl efendim? Doğumdan önce mi başlamıştı?... Evet efendim, şu halde hamlin sonlarına ticelerini, koltuğunun altından, sayısı onu geçen röntgen filimlerini çıkardı. İlk defa nasıl ameliyat olduğunu, sonra hastalığın nasıl yeniden teptiğini saydı döktü.

Bu sırada doktor muslukta ellerini yıkıyor, ispirto ile oğuşturuyor, beyaz bir havluya kuruluyordu. Onun kendisini pek can kulağıyla dinlemediğini farkeden Avni şimdi asistanlara, talebelere dönmüş, hikâyene devam ediyordu. Sözünü tamamladığı zaman doktor da gömleğini çıkarmış, beyaz sadakor ceketini giymişti. Başasistana dönerek sordu:

«Neymiş?»

Öteki bir kaç doktorca kelime mırıldandı ve filimlerden birini uzattı. Prôfesör az önce yıkadığı ellerini kirletmemek için filme dokunmadı, asistanına tutturarak gözlerini büzdü ve dikkatle baktı. Sonra Avni'ye döndü:

«Böbreğinizde taş var.»

«Biliyorum efendim.»

«Aldırmanız lâzım.»

«Başüstüne efendim.»

«Ama hemen ameliyat olmalısınız. Her geçen gün sizin için tehlikelidir.»

«Hemen olsun efendim. Emredin bu günden yatayım.»

Prôfesör karşısındakinin ne demek istediğini ilk anda anlıyamamış gibi başını arkaya atarak bir an düşündü, sonra baş asistana dönerek:

«Bizim serviste boş yatağımız var mı?» diye sordu.

«Hiç yok efendim.»

Avni atıldı:

«Bir kaç gün beklerim, belki o zamana kadar boşalır.»

Asistan cevap verdi:

«Zannetmiyorum, yakında çıkacak hastamız yok. Sonra bir çok da sıra bekleyen var.»

Prôfesör kapıya doğru yürüyerek ilâve etti:

«Siz bilirsiniz, fakat hastalığınızın beklemeye tahammülü yok. Hemen bir hastaneye yatıp taşları aldırmalısınız.»

Bunları söylerken kapıdan çıkmıştı. Avni'nin cevabını beklemeden koridorda hızla yürüdü gitti. Talebelerle asistanlar da arkasından odayı boşalttılar. Avni elinde raporları, filimleri ile orta yerde kalıverdi. Bu sırada içeri gelip ortalığı düzeltmeğe koyulan o kapıdaki hademe, onun hâlâ onu odada dikildiğini görünce:

(Devamı var)

SON HABERLER

Bugünkü dünya ne halde?

Huzursuzluk, emniyetsizlik yalnız Türkiyeye mahsus değil, bütün dünyayı sarmış; bütün dünyayı sardığından dolayıdır ki bizde huzursuzluk içindeyiz. Daha altı ay evvelisine gelinceye kadar faşizmi ezmek ve demokrasiyi kurtarmak için bir safda muharebe eden milletler, bugün aynı faşizmi kurmuş olan kara kuvvetleri tarafından bir emniyetsizlik ve tehlike havası içine atılmış bulunuyorlar. Bugünkü halimizi anlatmak için küçük bir fıkrayı şuraya kaydedelim: On sekizinci asırda yaşamış pacifiste (barışcı) bir İngiliz diyor ki: Köpek yavrularını bir torbaya kapayın. Torbayı sıkıca sallayın. Duydukları rahatsızlıktan bu hayvancıkların sinirleri o derece bozulur ki birbirlerini ısırmağa başlarlar. Fakat torbayı sallayan eli ısırmak hiç birinin aklına gelmez. İşte, zalim faşizmin kalesini yıkmak ve yeni bir adalet dünyası kurmak sevdasiyle can vermiş olan milletler daha evlerine veni dönmüşken onların şimdiki halini yukarıdaki fıkra layıkıyle gösteriyor.

Kendi zümre menfaatları, sınıf menfaatları uğrunda dünyayı kana bulayan finans enternasyonali, cüziyetlerin kara enternasyonali yeniden bir üçüncü dünya harbi hazırlamakla meşguldürler. Kendilerinin imtiyazlı sınıf ve kilise menfaatlarını kurtarmak için harpten başka çareleri olmadığına inanmış görünüyorlar. Almanyayı yeniden bir tecavüz kuvveti haline getirmek, sanayiini tahrip ettirmemek yolunda milletlerarası yüksek finans mahfillerinin gayreti, Avrupanın garbinde yeniden bir dörtler bloku ihya etmek maksadile İngiliz diplomatlarının sonsuz faaliyeti, bunu gösteriyor. İngiltere Hariciye Nezaretinin 1936 danberi Papalığın nufuzu altına düşmüş olduğunu pek iyi biliyoruz. Ayni makamın Amerika politikası üzerinde nasıl hâkim olduğunu da herkes bilir.

Cümhurreisi Roosevelt'in ölümü ile bu kara kuvvetlerin serbestçe çalışmalarına müsait geniş bir meydan hasıl oldu. Diğer taraftan ayni kuvvetler Japonyayı Asyada yeni bir tecavüz unsuru olarak hazırlamaktalar. Roosevelt'in ölümünden sonra birçok alâmetleri gösteren bu politika değişme halı ve Japonyanın yıkılması ile uzak şarkta ve Çin ülkesi içinde kendisini gösteren alâmetler, Sovyet birliğinin garp memleketlerine karşı taşımakta olduğu emniyetsizliği son derece arttırdı. Böylece milletlerarası umumî vaziyet çok gergin olmuştur. Truman'ın geçen hafta zarfında irad etmiş olduğu birkaç söz bu gerginliğin çabuk zam olmayacağını anlatıyor. Londra konferansında tesbit olunan kuvvet tecrübesini daha geniş milletlerarası bir zemine naklettiriyor. Bu yolda açıklanan maksat

7 Milyon İşsiz, 1 Milyon Grevci

Amerika İktisâdî Buhran Karşısında

4 sene içinde işler iki misli artacak, fakat gündelikler 2 milyar dolar azalacak

Nevyork 2, (A.A.) — Amerika'da gelecek sene 7 milyon işsiz ve aralık ayından itibaren de bir milyon grevci bulunacaktır. Harpten sonra maruz kalacağı kaçınılması güç sınaî karışıklıklara karşı ilk defa olarak son derece güç bir mücadeleye girişecek olan bu memleket için en fena ihtimallerden biri de budur.

Resmen tahmin edildiğine göre 7 milyon kişi işsiz kalacaktır. Bir kaç zamandanberi bilinen bu tahmin gizli tutulmakta idi.

Ticaret bakanlığı sekreteri M. Henry Vallace iş verme komitesine verdiği bir raporunda bu meseleden bahs etmişti.

Bu rapor Başkan Truman'a verilmeden evvel yayınlanmıştı.

Raporda tahmin edildiğine göre, gelecek dört sene zarfında iş sayısı eskisine nazaran iki misli artacak fakat buna karşılık gündelikler ve gelirler, geçen sene yüz doksan dört milyar dolara varan millî gelire nazaran iki milyar dolar azalacaktır.

Şikago 2, (A.A.) — Konserve fabrikalarında ve mezbahalarda çalışan ve ücretlerinin günde iki dolar arttırılmasını isteyen 100.000 işçi bir grev ihtimali üzerinde konuşmak ve karar almak üzere bir toplantı yapmışlardır.

Gelen ilk haberlere göre işçilerden ezici bir çoğunluk grev lehinde bulunmuştur. Küçük sanayide çalışan işçilerden yüzde 94 ü bu karara iştirak etmiştir.

Detroit 2, (A.A.) — Kayda değer bir neticeye varamadan sona ermiş olan patron ve işçiler konferansının muvaffakiyetsizliği, kongrede, grevlere karşı bir kanun çıkarılması nakkında yeni taleplere sebebiyet verecektir.

Cavada

Yerli kuvvetler yeni muvaffakiyetler kazanıyor

Sanfıransisko, 3 (R) — Cavada yerli hükûmet kuvvetleri bütün demiryolu hatlarını ve bütün telgraf ve telefon merkezlerini son hücumlarile zaptetmişlerdir. Yerli kuvvetlerin son tabiyesi muvaffakiyetli neticeler vermiştir. Bu tabiye ile, yerli kuvvetler evvelâ İngilizlerin şehirleri ve köyleri işgal etmesine müsaade ediyorlar ve şehirin cenup kapılarında toplanıyorlar. İngilizler muvaffak olduk diye başka yerlere hücuma kalktıkları zaman onların bıraktığı şehirleri tekrar işgal ediyorlar.

Gerek saylavlar meclisinin gerek âyanın tali komisyonlarında, hükûmet hakimliğinin mecburî olması hakkında yapılan teklifler incelenmektedir. Bununla beraber Başkan Truman ile İş Bakanı Schevellenbach'ın, kararlara bir mecburiyet mahiyeti verilmek sizin uzlaşma usulünün tesisine taraftar bulundukları zannedilmektedir.

Mısır'dan

İngiliz kuvvetlerinin çıkarılması isteniyor

Kahire, 2 (A.A.) Mısır maliye bakanı dün akşam hükûmet başkanına bir muhtıra vermiştir. Burada söylenildiğine göre bu notada Nokraşi Paşa'nın derhal İngiliz dışişleri bakanı M. Bevin ile temasa geçip şu noktalar üzerinde tam bir teminat alması istenmektedir:

1. — İngiliz kuvvetlerinin geri alınması.

2. — Sudan'ın Mısır'la birleştirilmesi.

Nota görüşmeler için mümkün olduğu kadar yakın bir tarihin tesbitini de istemektedir.

Dün başbakan Nokraşi Paşa ile diğer partilerin şefleri sarayda toplanmışlar ve uzun uzadıya görüşmelerde bulunmuşlardır. Verilen bir karar üzerine salı günü 18 devlet adamından kurulmuş olan komisyon toplanacak ve meseleyi inceliyecektir. Bir cinayete kurban gitmiş olan Ahmet Mahir Paşa tarafından kurulmuş olan bu komisyonda 4 eski başbakan bulunmaktadır.

Macar hükûmetinin bir teşebbüs

Budapeşte 2, (A.A.) — Macar hükûmeti, Budapeşte'deki müttefik komisyonu ile mutabık kalarak, iktisadî müzakerelere başlamak için İsviçre Federal Bürosuna müracaat etmiştir.

Diğer taraftan Başbakan Renner'in, Avusturya hükûmetinin macar hükûmeti ile olan iktisadî münasebetlerini yeniden kurmağa hazır olduğuna dair yaptığı beyanat üzerine, ilgili bakanlıklarda bu hususta ilk hazırlıklar başlamıştır.

Rusya dışındaki ermeniler isterlerse Rusyada yerleşebilecekler

Paris, 2 (A.A.) — Sovyet radyosunun bildirdiğine göre, halk komiserleri konseyi özel bir kararname ile dünyanın muhtelif yerlerinde bulunan ermenilere arzu ettikleri takdirde Rusyada yerleşmek hakkını vermiştir.

Macar dışişleri bakanı

Londra 2 (R) — Macar dışişleri bakanı Tildy malıyetile beraber Prağa hareket etmiştir. Tildy geçen hafta parlamentodan Slovakyadaki Macar azlıkları için Çekoslovakya ile anlaşmaya varılacağını umduğunu söylemiştir.

Dürrüşehvar bu akşam Ankaraya gidiyor

On beş gündenberi şehrimizde bulunan Berar Prensesi ve son Halife Abdülmecidin kızı Dürrüşehvar bu akşam ekspresle Ankaraya gidecektir.

Doğduğu şehiri özlediği için Türkiyeye geldiğini söyliyen Prenses, şehrimizde kaldığı müddetce Cümhur Başkanı İnönünü ziyaret etmiş ve kendisine Savarona yatında bir ziyafet çekilmişti.

Prensesin Ankarada ne kadar kalacağı belli değildir. Ankaradan Suriyeye geçecek olan Prenses bu seyahati bir akrabasını ziyaret maksadile yapacağını evvelce bildirmişti. Suriyeden doğruca Hindistana döneceği sanılan Prensesin, yolculuğunu Kahireye kadar da uzatması ihtimalinden bahs edilmektedir.

Malûmdur ki Osmanlı hanedanı mensuplarından kadın ve erkek cümlesinin Türkiyede ikametleri ebediyyen yasak edilmişti.

Araba ile Tranvay çarpışması

Samatyada fırıncı Mehmed in yanında araba sürücülüğü yapan Angilo adında biri, evvelki gün 1569 numaralı araba ile Kocamustafapaşa caddesinden geçerken, 2991 sayılı vatman Ahmedin idaresindeki tranvayla çarpışmıştır.

Araba parçalanmış, arabacı Argilo muhtelif yerlerinden ağır surette yaralanmıştır.

Yaralı Cerrahpaşa hastahanesine kaldırılmış, tahkikata başlanmıştır.

İhtiyar bir kadın merdivenden düştü

Küçükpazarda Hacıkadın mahallesinde Darülhödür sokağı 1 - 3 numaralı evde otur... 85

ŞEHİR VE YURT HABERLERİ

Spor:

Beşiktaş Enosis'i 1 - 0 yendi

Yunan takımı dünkünden daha iyi bir oyun çıkarmasına rağmen yenildi

Enosis takımı dünkü karşılaşmasından sonra bazı spor akrobatik kaleciyi bütün se...

Namzetler neler söylediler

Hakkı kuvvetle istihsale çalışanlar naziliğe mâl edileceklerdir - İkinci seçmenler kahve içiyorlar - Tekaüt sandığı olan Millet Meclisi

Rey sandığı dün akşam muhafaza edildiği yer...

Bahçede yer alan bandonun çaldığı istiklâl marşı...

leri cezaî kayıtlarla menedilmiş kimselerdir. Şu halde bu

fında irad etmiş olduğu birkaç söz bu gerginliğin çabuk zail olmayacağını anlatıyor, Londra konferansında tesbit olunan kuvvet tecrübesini daha geniş milletlerarası bir zemin üzerine nakletmek istiyor. Belliğide açığa vurulan maksat Moskova devlet adamlarını iki Anglosakson, Fransa ve Çinden ibaret müşterek bir cephenin ekseriyet baskısı altına almak idi. Şimdi Mösyö Trumanın daha doğrusu onun arkasından yürümekte olan yeni taşıt kuvvetlerin maksadı Sovyetleri, birleşmiş milletler cephesi karşısına çıkarıp ekalliyete düşürmektir. Bu yanlış politikanın sonu Sovyetler Birliğini infirada sevkeder. Birinci dünya harbinde Amerika infirada çekilmiş olmakla beraber galip devletler bir Versay muahedesi yapabilmişlerdi. Fakat bugün Sovyetler birliği infirada çekilirse yeni bir Versay yapılamaz. Dünya iki hasım cepheye ayrılır ve üçüncü dünya harbi başlar. İşte vaziyet budur. Bu tehlikeyi Çunkingdeki müşahede mevziinden görmüş olan Amerikanın sefiri Mister Hurley hükûmetine verdiği istifanamesinde bunu açıkça ifade ediyor. Sefirin hükûmetine gönderdiği bu tarihî vesika, bir ithamnamedir. Gizli diplomasiyi, çıkacak yeni harbin yegâne mes'ulü olarak gösteriyor. Öyle bir harp ki Mösyö Hurley'in işaret etiiği gibi bu sefer garp medeniyeti denilen nizamın tamamen harap olmasiyle nihayet bulacaktır. Milletleri yeniden harbe sürmek isteyenlerin bu arzuları açıkça görülüyer. Fakat açıkça görülen birşey daha var; Milletler harpten nefret ediyorlar. Onların bu duyguları gayet tabiidir. Mösyö Çörçil, işçi hükûmetinin politikas aleyhine vermiş olduğu son takrirde İngiltere'de geniş halk yığınlarının ne istediğini anlatıyor: Harp sanayiinin sulh sanayiine tahvili, silâh altında durmakta olan askerlerin hemen evlerine dönmesi, yıkılan evlerin yeniden yapılması... Onlar sulh ve sükûn içinde ekmeklerini kazanmaktan başka birşey istemiyorlar. Amerikadaki halk yığınları da başk şey istemiyor. Avrupanın perişan, aç milletleri ise harpten bahsolunmasina katiyen razı olamazlar. En başta Fransızlar olmak üzere işte milletler, bu halde..., Üçüncu dünya harbinin olmasını bekleyenler de boş yere kendilerini aldatmakta.

YENİ DÜNYA

Karaborsacı sinema artisti

Paris, 2 (Radyo) — Nazi şeflerinden Otto Abetz'in metresi olan meşhur sinema artisti Dita Parlo Pariste tevkif edilmiştir. Aktris karaborsanın en meşhur ajanlarından biri olan Fochs'un yardımcısı idi. Üzerinde 800 milyon frank bulunmuştur. Bundanbaşka üzerinde 27 kratlık bir pırlantadan maada yüzlerce küçük büyük taşlar bulunmuştur. Paris mahkemelerinde hain sıfatile mahkeme edilecektir.

Yunan takımı dünkünden daha iyi bir oyun çıkarmasına rağmen yenildi

Enosis takımı dünkü karşılaşmasından sonra bazı spor muharrirlerinin zayıf bir takım olarak hukum vermelerini sahalarımızda ender görülen enerjik ve teknik bir oyunla bütün seyircilerin takdirini kazanmış, maalesef Feridun Kılıç'ın verilmemesi icab eden bir penaltıyla haksız bir mağlûbiyete düşmekle beraber, bütün spor sevenlerin takdirini kazanmıştır.

Evvelki günkü maçı idare eden Şazi Tezcan'ı iyi idaresinden dolayı tebrik ederken Feridun Kılıç'a da bilhassa böyle haricî temaslarda kararlarında çok dikkatlı olmasını hatırlatmakla sporumuza yardım etmiş oluruz.

Enosis: Devolinyas — Papadopulos, Gasparis — Spiridis, Canetis, Maginos — Markopulos, Yalamidis, Mavropulos. Nikolaidis, Kondolemis.

Beşiktaş: M. Ali — Yavuz Vedii — Hikmet, Hristo, Çaçi — Vecdi, Şükrü, Kemi, Şeef, Faruk.

Hakemler: Feridun Kılıç, Şazi, Sami.

Beşiktaş takımında Ömer, Hakkı ve Hüşeyinin yer almamış olmasından dolayı Beşiktaş beklenilen oyununu gösterememiştir. Enosis ise dünkü oyununda kat ve kat üstün teknik ve enerjik bir oyunla, hemen hemen bütün oyun müddetince Beşiktaş'a kendi oyununu kabul ettirmiş ve sağlı sollu yaptığı akınlarla Beşiktaş kalesini tehlike altında bırakmıştır.

Hakemin bütün oyun müddetince kararsız ve yanlış hareketleri büyük zevkle devam eden maçın seyrini değiştirmiştir.

İlk devre Beşiktaşın Şükrüsü çok çalışmış, fakat Enosis'in sistematik defansı karşısında neticesiz kalmıştır. Bilhassa fevkalâde güzel oynıyan akrobatik kalecisi bütün seyircilerin takdirini kazanmıştır. Kendisi ilk devre sonlarında güzel bir kurtarış neticesinde sakatlanarak oyunu terketmiştir.

Birinci devre 0 — 0 neticelenmiştir.

İKİNCİ DEVRE

İkinci devre Beşiktaşın üst üste, yaptığı tehlikeli akınlar Enosis müdafaasının güzel takdiği karşısında neticesiz kalıp oyun havadan oynanıyor ve sahalarımızda ender görülen güzel kombinezonlarla kaleden kaleye akınlar teati ediliyordu.

15 inci dakikada Enosis takımı, takımlarının sağ açığı aksadığından dolayı değiştirmek mecburiyetinde kaldığını gördük,

20 nci dakikada Şerefin kaçırmaması lâzım gelen bir voleyi avuta attığını ve 25 inci dakikada hakemin düdüğü ile herkesin hayreti mucip olan penaltı Şükrünün enfes bir şutiyle gole çevirdi.

Bu gol Enosis takımını harekete getirdi ve arka arkaya Beşiktaş kalesine güzel kombinezonlarla akınlar yaptığını, fakat vaktin gecikmiş olmasından en az, beraberliği yapabilmek imkânını bulamadıklarından dolayı bütün akımın yorulmuş ve eksik olan Beşiktaş takımına böylece mağlûp olmaları oyunu neticelendirdi,

ÖZDEMİR

Ankara at yarışları

Ankara 2 — (Yeni Dünya) Sonbahar at yarışları bugün yapılmıştır.

Birinci koşu yapılmamıştır.

İkinci koşu: Fettan birinci, Celincik ikinci. Ganyan 180, plâseler 105, 105.

Üçüncü koşu: Mina birinci 215.

Dördüncü koşu: Kovboy birinci, Yunt ikinci. Ganyan 225, plâseler 145, 180.

Beşinci koşu: Fışfış, Don juan, Çağlayan. Ganyan 540, plâseler 200, 410, 190.

Çifte bahis 10 lira.

İkili bahis 58 lira 65 kuruş vermiştik.

Hakkı Oynamıyor

Beşiktaş kaptanı Hakkı bir kalp krizi geçirdiğinden doktor oyun oynamamasını tavsiye etmiştir.

Hakkı bir müddet maçlara çıkmıyacaktır. Şifalar dileriz.

NAM BASIMEVİ

İkinci seçmenler kahve içiyorlar-Tekaüt sandığı olan Millet Meclisi

Rey sandığı dün akşam muhafaza edildiği yerden çıkarılmış, bayraklarla süslenmiş olarak Beyazıttan üniversite konferans salonuna getirilmiş ve teftiş hey'eti tarafından kontrol edildikten sonra, mühürlenerek reylerin atılmasına başlanmıştır. Rey sandığı yanında, teftiş hey'eti üyelerine daimi kontrol edebilmeleri için muayyen bir yer almıştı.

Seçim teftiş kurulu başkanı sıfatile vali ve belediye reisi Lütfi Kırdar seçimden evvel, ikinci seçmenlere hitaben bir tebliğ neşretmiş ve adaylık için müracaat edenlerden kanunî şert ve vasıfları haiz olanların isimlerini bildirmiştir.

Millet vekili namzedleri sabahın erken saatinden itibaren seçim salonu etrafında propagandaya başlamışlardı. Bir kısım namzetler avlusuna konmuş olan kürside, halka hitaben nutuklar söyliyorlardı.

İlk Reyler

Saat 9,15 de Beşiktaş ikinci seçmenleri üzerinde "hususî araba, yolcu almaz„ levhası asılı iki tramvayla gelmişler ve seçim salonunda yerlerini almışlardır.

Bahçede yer alan bandonun çaldığı istiklâl marşile seçime başlandı.

Sandığa ilk evvel tam saat 9,30 da Fatih ikinci seçmenleri tarafından atılmıştır. Bu sırada dışarıdaki kürsüden namzetler nutuklar vermeğe başlamışlardı. Meydan karşısındaki 26 numaralı evin penceresinden baş öğretmen Arif Ülkü boru ile halka,

"İkinci seçmen! Oyunu partili arkadaşına, Arif Ülkü ye ver„ diye durmadan propaganda yapıyordu.

Kara nakil vasıtaları cemiyetinin reisi Senibi Yürüten de salonun bulunduğu sokakta 16 numaralı evin penceresine yerleştirdiği hoparlörde:

. — Sayın ikinci seçmenler! Reyinizi Senibi Yürütene veriniz.. diye bağırıyordu.

Bütün gün halk arasında en kuvvetli namzetlerin, Vasfi Aktik, Zühdü Çubukçuoglu, Mekki Hikmet Gelenbeg oldukları söyleniyordu.

Fakat bütün bu rivayetlere rağmen yukarıda da yazdığımız gibi 30 ikinci seçmenin reylerini kullanmaması neticesi olarak seçim çarşanbu günü saat 16 dan sonra tekrar edilecektir.

Hoparlör önünde propaganda

Hoparlörlü kürsiye çıkan Şair Asaf Halit Çelebi şunları söylemiştir:

"Aziz vatandaşlarım!

Ben halk içinden çıkdım, ancak sizin aranızdan halkın teker teker arzusile rey kazandığım taktirde seçilmek isterim. Burada beni seçmek hakkı verilmiş olan kimseler mahdut bir zümredir, bir ekalliyettir, mensub olmadığım bir fırkanın azalarıdır. Fırkalarının disiplinine göre, kendilerinden olmayanları seçmeleri cezaî kayıtlarla menedilmiş kimselerdir. Şu halde bu hâdisn tek partili bir rejimi olan bu memlekette iş başında bulunan tek parti tarafından göz boyamak için tertip edilmiş bir oyundur.

Belki ikinci seçmenler arasındada demokrasi hidayetine erişebilecek olanlar vardır. Ben burada halk fırkası mensublarına değil, demokrat düşüncelere alışabilecek olan vatandaşlarına hitap ediyorum.

Uygurcalarla dil Değiştirmek

Size eski yararlıklarını, kendi ağızlarından menkul revayetlerile hamiyetlerini sayıp döken ve timar, zeamet, arpalık gibi bir beylik hakkı istiyenleri, meb'usluğu birnevi dere beylik imtiyazı şeklinde göstermek istiyenleri gördük ve duyduk. Boğazları yırtılarak, hamiyeti kendi aralarında bile paylaşamayan hasut, egoist propagandacıları gördük ve dinledik.

Bu şartlar altında meb'us seçilemiyeceğimi biliyorum. Bunu beş yaşındaki bir çocuk da bilir.

Egoist düşüncelerle böbürlenenler, hakkı kuvvetle istihsal edilecek bir imtiyaz görenler, başkalarının fikir ve söz hürriyetlerine tahmil edemiyecek olanlar kim olurlarsa olsunlar, nazizliğe mal edilecektir. Hür, demokrat insanlık bugün zincirlerini kırmış, egoist ve kan için nazılığı ezmiş, bir kaç kişinin menfaatı uğuruna bütün insanların çektiği cefaya nihayet vermiştir.

Irkcılık ve turancılığı şimdilik dilimize hasretmek istiyenler var. Tatarcalar ve uygurcalarla güzel dilimizi zorla değiştirmek, bütün halka zorla değiştirmek, bütün halka zorla belletmek istiyenler var Evlâtlarımızı başka bir milletdenmiş gibi uydurma dille bizden ayırmak isteyenler ve bunu hükûmet otoritesile zorla yaptırmak istiyenler var, bütün bu yaraları sizde görüyorsunuz.

Müteakiben kürsüye gelen Nazmi İyidoğan başka namzetler gibi gazetesi olmadığı için propagandasını yapamadığını, ikinci seçmenlerin adayları tanımadığını söylemiş ve şunları ilâve etmiştir:

— İçerdeki salonda Vali ve diğer ileri gelenlerin çevirdiği bir kürsü var, eğer konuşacaksak, biz orada konuşalım. Gazete dağıtmak, beyanname dağıtmak suretile yapılanlar, kötü propagandalardır.

Küçükpazarda Hacıkadın mahallesinde Darülhödır sokağı 1 - 3 numaralı evde oturan 85 yaşlarında Azime adında bir kadın, evin üçüncü kat merdiveninden düşerek ağır surette yaralanmıştır.

İhtiyar Cerrahpaşa hastanesine kaldırılmıştır.

Sarhoş şoför Elektrik direğine çarptı

Evvelki gece Niyazi, Rıfat ve Ali adlarında 3 arkadaş, beraberlerinde Aliye, Fahriye ve Melâhat adında 3 kadınla Farlarda eğlenmişler ve sabaha karşı şoför Ahmedin idaresinde 2500 sayılı taksi otomobili ile Taksim Büyükdereye doğru gezintiye çıkmışlardır.

Şoför Ahmet fazla sarhoş olduğu halde direksiyona oturmuş, otomobil Şiş'iye geldiği zaman şoför uyuyakalmış ve araba hızla bir elektrik direğine çarpmıştır.

Bu mçsademe neticesinde Rıfat başından ağır, şoför Ahmet ve kadınlardan Aliye de hafif surette yaralanmışdır.

Yaralılar hastaneye kaldırılarak tahkikata başlanmıştır.